Kulttuuria kuulokkeissa

14.2.2022

Yhä useammin ulkona tulee vastaan kuulokkeet päässä juokseva lenkkeilijä tai koiranulkoiluttaja. Äänikirja siivittää automatkaa ja vauhdittaa siivouspäivää. Äänikirjojen suosio on viimeisen parin vuoden aikana lisääntynyt merkittävästi: niiden myynti kasvoi vuodesta 2019 vuoteen 2020 peräti 98,5 prosenttia, jolloin se oli 22,9 miljoonaa euroa. Luvussa ovat mukana kaunokirjallisuus, lasten- ja nuortenkirjallisuus sekä tietokirjat. Oppimateriaalit eivät sisälly näihin Suomen Kustannusyhdistyksen ilmoittamiin lukuihin.

Mistä kirjat hankitaan?

Iso osa äänikirjoista hankitaan äänikirjapalveluiden kautta. Tunnetuimpia palveluntarjoajia ovat Storytel, BookBeat, Nextory ja Elisa Kirja, Suosituin tapa hankkia äänikirja on tehdä kuukausisopimus palveluntarjoajan kanssa, jolla saa kuunnella äänikirjoja tai lukea e-kirjoja kiinteään kuukausihintaan. Laajimmillaan äänikirjapalveluissa on jopa yli puoli miljoonaa nimekettä kuunneltavana tai luettavana e-kirjana.

Äänikirjoja voi lainata myös kirjastoista. Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan Eepos-kirjastoissa on saatavilla tuhansia suomenkielisiä ja vieraskielisiä äänikirjoja.

Perinteisen kirjan haastaja?

Yksi äänikirjan iso etu on se, että myös moni sellainen ihminen joka ei muuten ole tarttunut kirjaan, on saattanut innostua äänikirjoista ja sukeltaa tarinoiden maailmaan. Äänikirjat ovat hyvä vaihtoehto kirjallisuuteen tutustumiselle esimerkiksi lukihäiriöisille henkilöille.

Osa nuorista lukijoista ei ole innostunut tarttumaan perinteiseen kirjaan. Äänikirja voi myös näissä tapauksissa aktivoida tutustumaan kirjojen maailmaan.

Lukijalla on iso merkitys äänikirjaa kuunneltaessa. Monella äänikirjojen kuuntelijalla on omat suosikkilukijansa. Joissain tapauksissa ärsyttäväksi koettu lukija saattaa aiheuttaa sen, että kirjaa ei ryhdytä edes kuuntelemaan. Miellyttävä lukija taas saattaa jopa innostaa kuuntelemaan äänikirjaa.

Vaikka äänikirjan avulla voi sukeltaa tarinoiden maailmaan, se ei kuitenkaan korvaa perinteistä painettua tai elektronista kirjaa. Kirjailija ja tutkija Laura Lindstedt on todennut Suomen kirjalijaliiton lehdessä, että tekstimuotoisen kirjan lukeminen aktivoi useampia aivojen alueita kuin äänikirjan kuunteleminen.

Äänikirja ei korvaa tekstimuotoista kirjaa, mutta se on monessa tilanteessa oiva vaihtoehto. Se on portti seikkailujen ja tiedon, tarinoiden ja elämysten maailmaan tilanteissa, joissa kirjan lukeminen ei onnistu.

Ari Haasio
FT, yliopettaja

SeAMK